

BILAGA 1

Kartläggning av målgruppens storlek och sammansättning

Lokal överenskommelse mellan Falköpings
kommun och Arbetsförmedlingen om samverkan
för att minska ungdomsarbetslösheten

I den här kartläggningen har, om möjligt, tidpunkten för insamlandet av de olika uppgifterna varit den sista september 2015. Detta är också den startpunkt som vi kommer att använda i våra uppföljningar i det framtida arbetet.

I kartläggningen anges, där uppgifter finns, fördelningen per kön, ålder, eventuell funktionsnedsättning och födelseland.

Unga som inte fullföljer gymnasiet

Under läsåret 2014/2015 var det totalt 355 elever som slutade grundskolans år 9 i Falköpings kommun. Av dessa var 273 elever behöriga till gymnasiets yrkesprogram. Det innebär alltså att 82 elever inte var behöriga till gymnasiet, se tabell 1.

Tabell 1. Betyg i årskurs 9 grundskolan fördelat på kön och bakgrund. Antal och andel

	Antal elever	Andel (%)	Andel (%) som uppnått kunskapskraven i alla ämnen	Andel (%) behöriga till yrkesprogram
Totalt	355		68 %	77 %
<i>Flickor</i>	158	45 %	70 %	78 %
<i>Pojkar</i>	197	55 %	66 %	76 %
<i>Svensk bakgrund</i>	258	73 %	82 %	91 %
<i>Utländsk bakgrund födda i Sverige</i>	15	4 %	80 %	~100
<i>Utländsk bakgrund födda utomlands</i>	71	20 %	25 %	32 %

Som synes i tabell 1 var skillnaderna ganska små mellan flickor och pojkar. De största skillnaderna återfanns istället mellan elever med svensk bakgrund (82 % hade uppnått kunskapskraven i alla ämnen) och elever med utländsk bakgrund födda utomlands (25 % hade uppnått kunskapskraven i alla ämnen).

Ett annat mått är på gymnasieskolans genomströmning och hur många elever som fullföljer sin utbildning inom tre år. I tabell 2 visas antalet och andelen elever som påbörjade sina gymnasiestudier läsåret 2011/2012 och som fullföljde studierna på tre år i Falköping och nationellt.

Tabell 2. Gymnasieelever som fullföljde sin utbildning på 3 år och med examen, fördelat på Falköping och nationellt. Antal och andel

	Antal elever i Falköping	Andel med examen i Falköping (%)	Andel med examen nationellt (%)
Totalt	290	64,8 %	63,4 %
<i>Nationella program</i>	232	78,4 %	71,4 %
<i>Yrkesprogram</i>	89	76,4 %	66,6 %
<i>Högskoleförberedande program</i>	143	79,7 %	73,8 %

Totalt sett hade 64,8 % av eleverna i Falköping genomgått gymnasiet på tre år och med examen. Högst andel återfanns på de högskoleförberedande programmen (79,7 %). Jämfört med riket i stort har gymnasiet i Falköping en något högre andel som genomgått gymnasiet på tre år och med examen. Dessa siffror finns inte fördelade på kön och bakgrund i Skolverkets databas.

Unga som varken arbetar eller studerar

Först följer en redovisning av de unga som varken arbetar eller studerar och som finns i kommunen. Sedan följer redovisningen för de unga som finns inskrivna hos Arbetsförmedlingen samt om unga utan känd aktivitet.

I kommunen

I Falköpings kommun fanns den 30 september 2015 totalt 66 unga under 25 år med *ekonomiskt bistånd*. Av dessa var 18 kvinnor och 48 män. I tabell 3 finns angivet orsaken till deras försörjningshinder.

Tabell 3. Unga med ekonomiska bistånd fördelat på kön. Antal

	Kvinnor	Män
Försörjningshinder på grund av arbetslöshet	12	30
Försörjningshinder på grund av ohälsa	4	6
Försörjningshinder på grund av sociala skäl	2	12

Av dessa unga var 13 unga utrikesfödda. Det största försörjningshindret var alltså arbetslöshet. Det vill säga att den unge inte kunde försörja sig på den ersättning som hon eller han fick från Arbetsförmedlingen vid deltagande i något arbetsmarknadspolitiskt.

Den sista september 2015 fanns också 256 unga inom *kommunens aktivitetsansvar* som varken studerade eller arbetade. Det kommunala aktivitetsansvaret innebär att kommunerna enligt skollagen har ett aktivitetsansvar för ungdomar i kommunen som inte går i gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan och som inte fyllt 20 år. Av dessa gick 150 unga ett introduktionsprogram varav 89 unga gick en språkin introduktion.

Hos arbetsförmedlingen

I vecka 39 (slutet av september 2015) fanns hos Arbetsförmedlingen totalt 283 unga inskrivna i åldrarna 16–24 år som varken arbetade eller studerade i Falköping, se tabell 4.

Tabell 4. Inskrivna hos Arbetsförmedlingen fördelat på kön, insatser och funktionsnedsättning. Antal

	Antal
Totalt	335
<i>Kvinnor</i>	134
<i>Män</i>	201
Öppet arbetslösa utan insatser	137
Har insatser	198
Har en funktionsnedsättning	60

Av de 335 unga som var inskrivna på Arbetsförmedlingen var 56 % födda i Sverige, 7 % födda inom EU och 39 % är födda utanför EU. Gruppen unga som är inskrivna på Arbetsförmedlingen kan också beskrivas utifrån deras utbildningsnivå, se tabell 5.

Tabell 5. Utbildningsnivå hos de inskrivna på Arbetsförmedlingen fördelat på kön och födelseland. Antal och Andel.

	Förgymnasial		Gymnasial		Eftergymnasial	
Kön	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Kvinnor	29	38 %	93	40 %	12	50 %
Män	48	62 %	141	60 %	12	50 %
Totalt	77	100 %	234	100 %	24	100 %
Födelseland						
Utlandsfödda	47	61 %	63	27 %	10	41 %
Inom EU	11	14 %	7	3 %	4	18 %
Sverige	19	25 %	164	70 %	10	41 %
Totalt	77	100 %	234	100 %	24	100 %

Överlag hade männen en högre utbildningsnivå än kvinnorna. De som var födda i Sverige hade högsta andelen som hade en gymnasial utbildning.

Unga utan känd aktivitet

Utöver de ungdomar som finns inom kommunens verksamhet eller inskrivna på Arbetsförmedlingen finns ytterligare en grupp ungdomar vars aktivitet är okänd. Temagruppen Unga i arbetslivet sammanställer årligen statistik kring denna grupp på nationell och kommunal nivå. De senaste uppgifterna kommer från år 2012. För att tillhöra gruppen krävs att den unge:

under ett helt kalenderår inte:

- haft inkomster över ett basbelopp (44 000 kronor 2012)
- haft studiemedel, varit utbildningsregistrerad eller studerat vid SFI mer än 60 timmar
- inte arbetspendlat till Norge eller Danmark.

I Falköpings kommun fanns 250 unga i åldrarna 16–24 år som under 2012 inte hade någon känd aktivitet. Av dessa var 128 kvinnor och 122 män.

Nationell statistik från Ungdomsstyrelsen

Ungdomsstyrelsen konstaterar att bland de unga som varken arbetar eller studerar finns en överrepresentation av utrikes födda. De utgör 13 % av totalbefolkningen i åldern 16–25 år, men är 28 % av de unga som varken arbetar eller studerar. I övrigt är de unga som varken arbetar eller studerar en mycket heterogen grupp (Ungdomsstyrelsen 2013).

Utöver unga som är arbetssökande, föräldralediga, har en sjukdom eller funktionsnedsättning finns ytterligare en grupp unga mellan 16 och 25 år som inte finns med i några nationella register. År 2011 uppgick den gruppen till 31,5 %. Då dessa inte finns med i några register och inte heller på annat sätt är kartlagda kan man bara anta vad de sysselsätter sig med. Det är möjligt att en grupp arbetar eller studerar utomlands, en del av gruppen antas fortfarande bo hemma och främst bli försörjda av sina föräldrar. I andra fall kan det handla om unga som har dolda ekonomiska inkomster. Svartarbete är också vanligt i några av de branscher där unga ofta får arbete, som restaurangverksamhet. En betydligt mindre andel kan befinna sig i särskilda ungdomshem, slutna ungdomsvård eller fängelse (Ungdomsstyrelsen 2013).

Undersysselsatta unga

Till målgruppen hör även de unga som är undersysselsatta. Det vill säga unga som skulle kunna arbeta heltid, men som inte har en heltidstjänst. Falköpings kommun hade den 30 september 557 unga timanställda. Av dessa var 402 kvinnor och 155 män.

På Arbetsförmedlingen fanns under september månad 52 unga inskrivna som hade arbete utan stöd, se tabell 6. Observera att dessa uppgifter är för åldrarna 18–24 år.

Tabell 6. Inskrivna hos Arbetsförmedlingen som har arbete utan stöd. Antal

Sökande som har arbete utan stöd	52
Deltidsarbetslösa	7
Tillfällig timanställning	23

Sökande med tillfälligt arbete	20
Ombytessökande	2

De flesta i gruppen ”Sökande som har arbete utan stöd” var unga som hade timanställning eller tillfälligt arbete.

Målgruppens behov

I Falköping gjordes i mitten av november 2015 en fokusgruppintervju med ungdomar som tillhörde gruppen unga som varken arbetade eller studerade.

I rapporten ”Lärdomar från arbetsmarknadsprojekt för unga” (2014) skrivs att i många projekt var:

”deltagarna varit sämre rustade än vad som antagits. Det finns en uppsjö exempel på projekt som kan vittna om att deltagarna har en större och mer komplex problembild än man räknat med. Detta uppmärksammas även av Temagruppen Unga i arbetslivet (2012c) och programutvärderingen av Socialfonden: ”Många deltagare i Socialfonden har en multifaktoriell problematik, som bland annat inbegriper läs- och skrivsvårigheter, psykisk ohälsa, kriminalitet samt missbruk” (Ungdomsstyrelsen 2014).

Även den fokusgruppintervju som genomfördes visade att de unga var *en heterogen grupp* som omfattade unga som gått ur gymnasiet och som hoppat av gymnasiet. De intervjuade hade också olika erfarenheter av att helt varit utan arbete och studier en kortare eller längre tid och som haft en hel del tillfälliga anställningar. Däremot fanns ingen med i fokusgruppen som var relativt nyanländ till Sverige.

En del av de intervjuade *hade inte någon kunskap om vart de skulle vända sig*. Medan andra fått tips från föräldrar eller kompisar.

De unga hade svårt att se vilka *förebyggande insatser* som kunde ha getts för att undvika att de hamnade i den situationen att de varken arbetade eller studerade. De som gått ut gymnasiet hade ju gjort det som ofta ses som en väg vidare. Särskilt för de som gått yrkesprogram blev det tydligt att inte ens en gymnasial yrkesutbildning räckte för att de skulle få ett arbete. De som hoppat av gymnasiet var så skoltrötta att det inte fanns några möjliga åtgärder för att förhindra avhoppet.

De unga som deltog i fokusgruppen upplevde det som *mycket svårt att varken arbeta eller studera*. Det var långtråkigt och skapade också framför allt en ekonomisk press. De hade inget att göra och inga pengar. Att vara utan arbete och studier gjorde också att handlingskraften och initiativförmågan

minskade. De så att säga anpassade sig till att inte ha något att göra. Alla intervjuade ville ha något att göra, helst ett arbete. En sade:

”Man vill ju leva som alla andra.”

När det gällde *att komma vidare* var inte studier självklart. Ingen av de intervjuade såg fortsatta studier som en väg vidare. Alla ville istället arbeta och de behövde snarare få stöd till att få ett arbete. En svårighet i att komma vidare var att de unga hade få specifika drömmar eller tankar om vad de ville göra i framtiden. Snarare var de i ett skede där de skulle behöva få prova på olika yrken för att det skulle bli tydligare vad de ville och var intresserade av. För de som gått ett yrkesprogram fanns önskan om att kunna arbeta med det de utbildat sig till. Den unga ansåg också att företagen ofta hade så höga krav inför en anställning att unga tidigt valdes bort, på grund av att de inte hade arbetserfarenhet. Få av de intervjuade såg det som ett alternativ att studera vidare för att komma ut ur arbetslösheten.

De unga fick också reflektera kring *den planerade ungdomsplattformen* och vilka behov de hade av stöd. Alla önskade mer stöd till att hitta ett jobb eller åtminstone få en praktik och att få hjälp med att få kontakter med arbetsgivare. De tyckte också att det vore bra med information om vad det fanns för kompetensförsörjningsbehov i kommunen. Lärlingsjobb var något som de efterfrågade för att lättare komma in på arbetsmarknaden.

De unga önskade även att det skulle ta kortare tid innan de kan gå kortare utbildningar för att lättare få jobb. De som hade erfarenheter av att haft olika handläggare och flera olika myndighetskontakter önskade mer kontinuitet i kontakterna och färre olika kontakter.

”Man ska ju ha en handläggare som följer en hela tiden och hjälper en.”

En del hade också erfarenhet av att företag utnyttjade praktikplatser och tillfälliga anställningar, istället för att tillsvidareanställa och de tyckte att en större kontroll av arbetsplatser som anordnade praktikplatser skulle ske. En viktig fråga var att få ett bra bemötande, få veta sina rättigheter och inte bara skyldigheter.

Jämställdhetsperspektivet

Falköpings kommun arbetar, i så väl skola som socialtjänst, individanpassat utifrån den enskildes behov. Alla bedöms lika oavsett könstillhörighet, etnisk bakgrund, religion, ålder eller funktionsnedsättning. Jämställdhetsfrågor diskuteras på arbetsplatsträffar och andra liknande möten.

I kommunens verksamheter görs sammanställningar av könsuppdelad statistik, vilken redovisas bland annat i kommunens Årsredovisning. Årligen genomförs en lönekartläggning med syfte att hitta eventuella osakliga lö-

neskillnader. Kommunen har också inlett arbetet med att erbjuda heltid till alla medarbetare. SISU genomför jämställdhetsmätningar i kommunens idrottsföreningar och detta material är ett underlag för fortsatta diskussioner i föreningarna. Kommunen har undertecknat såväl CEMR-deklarationen som den länsövergripande strategin Jämställt Västra Götaland och har för avsikt att under 2016 ta fram en handlingsplan för detta arbete. Det finns likabehandlingsplaner, jämställdhetspolicy och jämställdhets- och mångfaldsplan ur ett arbetsgivarperspektiv men området kan vidareutvecklas ytterligare framförallt för att skapa ett bättre helhetsperspektiv på frågorna.

Summering

Den här kartläggningen har handlat om unga som varken arbetar eller studerar. När det gäller *målgruppens sammansättning och storlek* visar kartläggningen att under läsåret 2014/2015 var det 82 elever som slutade grundskolans år 9 i Falköpings kommun och som inte var behöriga till gymnasiet. Av de ungdomar som gick ut gymnasiet läsåret 2013/2014 hade totalt sett 64,8 % av eleverna i Falköping genomgått gymnasiet på tre år och med examen. Högst andel återfanns på de högskoleförberedande programmen (73,8 %). Jämfört med riket i stort har gymnasiet i Falköping en något högre andel som genomgått gymnasiet på tre år och med examen.

Den sista september 2015 fanns 256 unga inom kommunens aktivitetsansvar som varken studerade eller arbetade. Av dessa gick 150 unga ett introduktionsprogram och 89 unga gick en språkin introduktion.

I vecka 39 (slutet av september) 2015 fanns hos Arbetsförmedlingen i Falköping totalt 283 unga inskrivna i åldrarna 16–24 år som varken arbetade eller studerade. Bland dessa hade unga som inte var födda i Sverige än lägre andel gymnasial utbildning än de som var födda i Sverige. Det finns också en grupp ungdomar som är undersysselsatta. På Arbetsförmedlingen fanns under september månad 52 unga inskrivna som hade arbete utan stöd. De flesta hade tillfälligt arbete. I Falköpings kommun fanns den 30 september 557 unga timanställda. Det fanns den 30 september 2015 totalt 66 unga under 25 år med ekonomiskt bistånd.

Utöver dessa finns en grupp unga vars aktivitet är okänd och de finns varken inom kommunens verksamhet eller inskrivna på Arbetsförmedlingen. År 2012 beräknades dessa till 250 unga.

Det går dock inte att summera ihop dessa olika grupper för att på så sätt få en uppfattning om hur många unga det är i Falköping som varken arbetar eller studerar. I mycket går istället dessa grupper i varandra. De som inte är behöriga till gymnasiet återfinns i kommunens aktivitetsansvar. Bland de som ingår i kommunens aktivitetsansvar finns många som är inskrivna på Arbetsförmedlingen, som är undersysselsatta, timanställda i kommunen eller har en okänd aktivitet och så vidare. En försiktig uppskattning är att i Falkö-

ping den sista september 2015 fanns 260–350 unga som varken arbetar eller studerar.

Ej behöriga till gymnasiet	82
Kommunens aktivitetsansvar	256
Inskrivna på Arbetsförmedlingen	335
Undersysselsatta Arbetsförmedlingen	52
Timanställda kommunen	557
Okänd aktivitet	250
Totalt antal individer som varken arbetar eller studerar	260–350 unga

För att få veta mer om *målgruppens behov* genomfördes en fokusgruppintervju. Den visade av de unga var en heterogen grupp som omfattade unga som gått ur gymnasiet och som hoppat av gymnasiet. De intervjuade hade också olika erfarenheter av att helt varit utan arbete och studier en kortare eller längre tid och som haft en hel del tillfälliga anställningar. Däremot fanns ingen med i fokusgruppen som var relativt nyanlända till Sverige.

En del av de intervjuade hade inte någon information om vart de skulle vända sig när de varken arbetade eller studerade. Medan andra fått tips från föräldrar eller kompisar. De unga hade svårt att se vilka förebyggande insatser som kunde ha getts för att undvika att de hamnade i den situationen att de varken arbetade eller studerade. De unga som deltog i fokusgruppen upplevde det som mycket svårt att varken arbeta eller studera. När det gällde att komma vidare var inte studier självklart. Ingen av de intervjuade såg fortsatta studier som en väg vidare. Alla ville istället arbeta och de snarare behövde få stöd till att få ett arbete.

De unga fick också reflektera kring den planerade ungdomsplattformen och vilka behov de hade av stöd. Alla önskade mer stöd till att hitta ett jobb eller åtminstone få en praktik och att få hjälp med att få kontakter med arbetsgivare. De tyckte också att det vore bra med information om vad det fanns för kompetensförsörjningsbehov i kommunen. Lärlingsjobb var något som de efterfrågade för att lättare komma in på arbetsmarknaden. De unga önskade även att det skulle ta kortare tid innan de kan gå kortare utbildningar för att lättare få jobb, mer kontinuitet i kontakterna och färre olika kontakter. En viktig fråga var att få ett bra bemötande, få veta sina rättigheter och inte bara skyldigheter.

I kartläggningen skulle även kommunens *jämställdhetsarbete* beskrivas. Falköpings kommun arbetar, i så väl skola som socialtjänst, individanpassat utifrån den enskildes behov. Alla bedöms lika oavsett könstillhörighet, etnisk bakgrund, religion, ålder eller funktionsnedsättning. Jämställdhetsfrågor är dock ett område som kan vidareutvecklas.

Referenser

Temagruppen Unga i arbetslivet (2012). *Kreativa projekt. Kartläggning av projekt i programområde 2*. Temagruppen Unga i arbetslivet 2012:6. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Ungdomsstyrelsen (2013): *2013 års uppföljning av unga som varken arbetar eller studerar*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen. Temagruppen Unga i arbetslivet 2013:3

Ungdomsstyrelsen (2014): *Lärdomar från arbetsmarknadsprojekt för unga. En samlad analys av 61 utvärderingar av ungdomsprojekt finansierade av Europeiska socialfonden 2007–2013*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen. Temagruppen Unga i arbetslivet 2014:1